

सौचीकोऽग्निः वैश्वानरो वा, सप्तिर्वाजंभरो वा। अग्निः । त्रिष्टुप्

अग्निः सप्तिं वाजम्भरं ददात्यग्निर्वीरं श्रुत्यं कर्मनिष्ठाम्।

अग्नी रोदसी वि चरत्समञ्जन्नग्निर्नारीं वीरकुक्षिं पुरंधिम् ॥ १०.०८०.०१

अग्निः- पावकः । वाजम्भरम्- सम्पदमाहरन्तम् । सप्तिम्- अश्वं प्राणम् । ददाति- प्रयच्छति ।

अग्निः । वीरम् । श्रुत्यम्- श्रौतम् । कर्मनिष्ठाम्- कर्मनिष्ठासम्पन्नम् । ददाति । अग्निः । समञ्जन्-

सम्यगञ्जयन् । रोदसी- द्यावापृथिव्यौ । वि चरति- विशेषेण चरति । अग्निः । नारीम्- स्त्रियम् ।

वीरकुक्षिम्- वीरपुत्रसम्पन्नम् । पुरन्धिम्- पुरुधारणायुक्ताम् । करोति ॥१॥

अग्नेरप्रसः समिदस्तु भद्राग्निर्मही रोदसी आ विवेश।

अग्निरेकं चोदयत्समत्स्वग्निर्वृत्राणि दयते पुरूणि ॥ १०.०८०.०२

अग्नेः । अप्रसः- कर्मवतः । समित् । भद्रा- कल्याणी । अस्तु- भवतु । अग्निः । मही- महत्यौ ।

रोदसी- द्यावापृथिव्यौ । आ विवेश- प्रविश्य स्थितवान् । अग्निः । एकम्- असाधाराणमिन्द्रम् ।

समत्सु- युद्धेषु । चोदयत्- चोदयति । अग्निः । वृत्राणि- आवरणानि । पुरूणि- बहूनि । दयते-

हन्ति ॥२॥

अग्निर्ह त्वं जरतः कर्णमावाग्निर्ज्यो निरदहज्जरूथम्।

अग्निरत्रिं घर्म उरुष्यदन्तरग्निर्नृमेधं प्रजयासृजत्सम् ॥ १०.०८०.०३

अग्निः । ह । त्वम्- तम् । जरतः- स्तोतुः । कर्ण- अतीन्द्रियश्रुतिम् । आव- ररक्ष । अग्निः ।

अद्भ्यः- अपाम् । जरूथम्- जरयितारम् । निरदहत्- निर्दग्धवान् । अग्निः । अत्रिम्- स्वोपासकम् ।

घर्मे अन्तः- स्वोपासनाय स्वोष्णं सहमानं परिचरन्तम् । अतप्ततनूर्न तदामो अश्रुत इति श्रुतेः ।

उरुष्यत्- ररक्ष । अग्निः । नृमेधम्- नृषु मेधाविनम् । प्रजया । समसृजत्- संयुयोज ॥३॥

अग्निर्दाद्विविणं वीरपेशा अग्निर्द्विषिं यः सहस्रां सनोति।

अग्निर्द्विवि हव्यमा ततानाग्नेर्धोमानि विभृता पुरुत्रा ॥ १०.०८०.०४

अग्निः । वीरपेशाः- वीररूपः । द्रविणम्- सम्पदम् । दातु- ददाति । अग्निः । ऋषिम्- सूक्ष्मदर्शिनि ।
सहस्रा- बहूनि । सनोति- सम्भजति । अग्निः । दिवि- नभसि । हव्यम् । आ ततान- विस्तृतवान् ।
अग्नेः । धामानि- सदनानि । पुरुत्रा- बहुषु । विभृता- धृतानि ॥४॥

अग्निमुक्थैर्ऋषयो वि ह्वयन्तेऽग्निं नरो यामनि बाधितासः ।

अग्निं वयो अन्तरिक्षे पतन्तोऽग्निः सहस्रा परि याति गोनाम् ॥ १०.०८०.०५

अग्निम् । उक्थैः- मन्त्रैः । ऋषयः- सूक्ष्मदर्शिनः । वि- विशेषेण । ह्वयन्ते- आह्वयन्ति । अग्निम् ।
बाधितासः- वृत्रैर्बाधिताः । नरः- मनुष्याः । यामनि- मार्गे । आह्वयन्ति । अग्निम् । वयः- पक्षिणः ।
अन्तरिक्षे पतन्तः- नभसि गच्छन्तः श्रयन्ति । पक्षी मुमुक्षाप्रतीकः । चित्ताकाशे या ध्यानेन पतन्ति
ता मुमुक्षाभावना अग्निं सर्वभूतहितक्रतुं श्रयन्तीत्याध्यात्मिके । अग्निः । गोनाम्- चित्तिररणानाम् ।
सहस्रा- प्रभूतान् । परि याति- परितो गच्छति ॥५॥

अग्निं विश ईळते मानुषीर्या अग्निं मनुषो नहुषो वि जाताः ।

अग्निर्गान्धर्वी पथ्यामृतस्याग्नेर्गव्यूतिर्धृत आ निषत्ता ॥ १०.०८०.०६

याः । मानुषीः विशः- मनुष्यप्रजाः सन्ति ताः । अग्निम् । ईळते- स्तुवन्ति । अग्निम् । नहुषो वि
जाताः- बद्धा इति भावः । णह बन्धने । मनुषः- मनुष्याः । विमोचनाय यजन्ति । अग्निः । गान्धर्वी-
चिद्रश्मिधारिणीम् । ऋतस्य- सत्यस्य । पथ्याम्- मार्गगामुषसमुपास्ते । अग्नेः । गव्यूतिः-
चित्तिरणिजिज्ञासा । धृते- ज्योतिषि । आ निषत्ता- सर्वतो निषण्णा भवति ॥६॥

अग्नये ब्रह्म ऋभवस्ततक्षुरग्निं महामवोचामा सुवृक्तिम् ।

अग्ने प्राव जरितारं यविष्ठाग्ने महि द्रविणमा यजस्व ॥ १०.०८०.०७

अग्नये । ब्रह्म- मन्त्रं मेधां वा । ऋभवः- चित्तिरणिः । ततक्षुः- तनूचक्रुः । अग्निः । महाम्-
महतीम् । सुवृक्तिम्- स्तुतिम् । अवोचाम- वदामः । यविष्ठ- अतिशयेन पूज्य । अग्ने । जरितारम्-
स्तुवन्तम् । प्र- प्रकर्षेण । अव- रक्ष । अग्ने । महि- महतीम् । द्रविणम्- सम्पदम् । आ यजस्व-
प्रयच्छ ॥७॥